ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ തൃതീയസ്കന്ധേ ഏകോനത്രിംശോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ തൃതീയസ്കന്ധേ ഏകോനത്രിംശോഽധ്യായഃ ॥

ദേവഹൂതിരുവാച
ലക്ഷണം മഹദാദീനാം പ്രകൃതേഃ പുരുഷസ്യ ച ।
സ്വരൂപം ലക്ഷ്യതേഽമീഷാം യേന തത്പാരമാർഥികം ॥ **1** ॥

യഥാ സാംഖ്യേഷു കഥിതം യൻമൂലം തത്പ്രചക്ഷതേ ।
ഭക്തിയോഗസ്യ മേ മാർഗം ബ്രൂഹി വിസ്തരശഃ പ്രഭോ ॥ **2** ॥

വിരാഗോ യേന പുരുഷോ ഭഗവൻ സർവതോ ഭവേത് ।
ആചക്ഷ്വ ജീവലോകസ്യ വിവിധാ മമ സംസൃതീഃ ॥ **3** ॥

കാലസ്യേശ്വരരൂപസ്യ പരേഷാം ച പരസ്യ തേ ।
സ്വരൂപം ബത കുർവന്തി യദ്യേതോഃ കുശലം ജനാഃ ॥ **4** ॥

ലോകസ്യ മിഥ്യാഭിമതേരചക്ഷുഷ -
ശ്ചിരം പ്രസുപ്തസ്യ തമസ്യനാശ്രയേ ।
ശ്രാന്തസ്യ കർമസ്വനുവിദ്ധയാ ധിയാ
ത്വമാവിരാസീഃ കില യോഗഭാസ്കരഃ ॥ **5** ॥

മൈത്രേയ ഉവാച
ഇതി മാതുർവചഃ ശ്ലക്ഷ്ണം പ്രതിനന്ദ്യ മഹാമുനിഃ ।
ആബഭാഷേ കുരുശ്രേഷ്ഠ പ്രീതസ്താം കരുണാർദിതഃ ॥ **6** ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച
ഭക്തിയോഗോ ബഹുവിധോ മാർഗൈർഭാമിനി ഭാവ്യതേ।
സ്വഭാവഗുണമാർഗേണ പുംസാം ഭാവോ വിഭിദ്യതേ ॥ **7** ॥

അഭിസന്ധായ യോ ഹിംസാം ദംഭം മാത്സർയമേവ വാ।
സംരംഭീ ഭിന്നദൃഗ്ഭാവം മയി കുർയാത്സ താമസഃ ॥ **8** ॥

വിഷയാനഭിസന്ധായ യശ ഐശ്വർയമേവ വാ।
അർചാദാവർചയേദ്യോ മാം പൃഥഗ്ഭാവഃ സ രാജസഃ ॥ **9** ॥

കർമനിർഹാരമുദ്ദിശ്യ പരസ്മിൻ വാ തദർപണം।
യജേദ്യഷ്ടവ്യമിതി വാ പൃഥഗ്ഭാവഃ സ സാത്ത്വികഃ ॥ **10** ॥

മദ്ഗുണശ്രുതിമാത്രേണ മയി സർവഗുഹാശയേ।
മനോഗതിരവിച്ഛിന്നാ യഥാ ഗംഗാംഭസോഽംബുധൗ ॥ **11** ॥

ലക്ഷണം ഭക്തിയോഗസ്യ നിർഗുണസ്യ ഹ്യുദാഹൃതം।
അഹൈതുക്യവ്യവഹിതാ യാ ഭക്തിഃ പുരുഷോത്തമേ ॥ **12** ॥

സാലോക്യസാർഷ്ടിസാമീപ്യസാരൂപ്യൈകത്വമപ്യുത।
ദീയമാനം ന ഗൃഹ്ണന്തി വിനാ മത്സേവനം ജനാഃ ॥ **13** ॥

സ ഏവ ഭക്തിയോഗാഖ്യ ആത്യന്തിക ഉദാഹൃതഃ।
യേനാതിവ്രജ്യ ത്രിഗുണം മദ്ഭാവായോപപദ്യതേ ॥ **14** ॥

നിഷേവിതേനാനിമിത്തേന സ്വധർമേണ മഹീയസാ।
ക്രിയായോഗേന ശസ്തേന നാതിഹിംസ്രേണ നിത്യശഃ ॥ **15** ॥

മദ്ധിഷ്ണ്യദർശനസ്പർശപൂജാസ്തുത്യഭിവന്ദനൈഃ।
ഭൂതേഷു മദ്ഭാവനയാ സത്ത്വേനാസംഗമേന ച ॥ **16** ॥

മഹതാം ബഹുമാനേന ദീനാനാമനുകമ്പയാ।
മൈത്ര്യാ ചൈവാത്മതുല്യേഷു യമേന നിയമേന ച ॥ **17** ॥

ആധ്യാത്മികാനുശ്രവണാന്നാമസങ്കീർതനാച്ച മേ।
ആർജവേനാർയസംഗേന നിരഹങ്ക്രിയയാ തഥാ ॥ **18** ॥

മദ്ധർമണോ ഗുണൈരേതൈഃ പരിസംശുദ്ധ ആശയഃ।
പുരുഷസ്യാഞ്ജസാഭ്യേതി ശ്രുതമാത്രഗുണം ഹി മാം ॥ **19** ॥

യഥാ വാതരഥോ ഘ്രാണമാവൃങ്ക്തേ ഗന്ധ ആശയാത്।
ഏവം യോഗരതം ചേത ആത്മാനമവികാരി യത് ॥ **20** ॥

അഹം സർവേഷു ഭൂതേഷു ഭൂതാത്മാവസ്ഥിതഃ സദാ।
തമവജ്ഞായ മാം മർത്യഃ കുരുതേഽർചാവിഡംബനം ॥ **21** ॥

യോ മാം സർവേഷു ഭൂതേഷു സന്തമാത്മാനമീശ്വരം।
ഹിത്വാർചാം ഭജതേ മൗഢ്യാദ്ഭസ്മന്യേവ ജുഹോതി സഃ ॥ **22** ॥

ദ്വിഷതഃ പരകായേ മാം മാനിനോ ഭിന്നദർശിനഃ।
ഭൂതേഷു ബദ്ധവൈരസ്യ ന മനഃശാന്തിമൃച്ഛതി ॥ **23** ॥

അഹമുച്ചാവചൈർദ്രവ്യൈഃ ക്രിയയോത്പന്നയാനഘേ।
നൈവ തുഷ്യേഽർചിതോഽർചായാം ഭൂതഗ്രാമാവമാനിനഃ ॥ **24** ॥

അർചാദാവർചയേത്താവദീശ്വരം മാം സ്വകർമകൃത്।
യാവന്ന വേദ സ്വഹൃദി സർവഭൂതേഷ്വവസ്ഥിതം ॥ **25** ॥

ആത്മനശ്ച പരസ്യാപി യഃ കരോത്യന്തരോദരം।
തസ്യ ഭിന്നദൃശോ മൃത്യുർവിദധേ ഭയമുൽബണം ॥ **26** ॥

അഥ മാം സർവഭൂതേഷു ഭൂതാത്മാനം കൃതാലയം।
അർഹയേദ്ദാനമാനാഭ്യാം മൈത്ര്യാഭിന്നേന ചക്ഷുഷാ ॥ **27** ॥

ജീവാഃ ശ്രേഷ്ഠാ ഹ്യജീവാനാം തതഃ പ്രാണഭൃതഃ ശുഭേ।
തതഃ സചിത്താഃ പ്രവരാസ്തതശ്ചേന്ദ്രിയവൃത്തയഃ ॥ **28** ॥

തത്രാപി സ്പർശവേദിഭ്യഃ പ്രവരാ രസവേദിനഃ।
തേഭ്യോ ഗന്ധവിദഃ ശ്രേഷ്ഠാസ്തതഃ ശബ്ദവിദോ വരാഃ ॥ **29** ॥

രൂപഭേദവിദസ്തത്ര തതശ്ചോഭയതോദതഃ।
തേഷാം ബഹുപദാഃ ശ്രേഷ്ഠാശ്ചതുഷ്പാദസ്തതോ ദ്വിപാത് ॥ **30** ॥

തതോ വർണാശ്ച ചത്വാരസ്തേഷാം ബ്രാഹ്മണ ഉത്തമഃ।
ബ്രാഹ്മണേഷ്വപി വേദജ്ഞോ ഹ്യർഥജ്ഞോഽഭ്യധികസ്തതഃ ॥ **31** ॥

അർഥജ്ഞാത്സംശയച്ഛേത്താ തതഃ ശ്രേയാൻ സ്വകർമകൃത്।
മുക്തസംഗസ്തതോ ഭൂയാനദോഗ്ധാ ധർമമാത്മനഃ ॥ **32** ॥

തസ്മാൻമയ്യർപിതാശേഷക്രിയാർഥാത്മാ നിരന്തരഃ।
മയ്യർപിതാത്മനഃ പുംസോ മയി സന്ന്യസ്തകർമണഃ।
ന പശ്യാമി പരം ഭൂതമകർതുഃ സമദർശനാത് ॥ **33** ॥

മനസൈതാനി ഭൂതാനി പ്രണമേദ്ബഹു മാനയൻ।
ഈശ്വരോ ജീവകലയാ പ്രവിഷ്ടോ ഭഗവാനിതി ॥ **34** ॥

ഭക്തിയോഗശ്ച യോഗശ്ച മയാ മാനവ്യുദീരിതഃ।
യയോരേകതരേണൈവ പുരുഷഃ പുരുഷം വ്രജേത് ॥ **35** ॥

ഏതദ്ഭഗവതോ രൂപം ബ്രഹ്മണഃ പരമാത്മനഃ।
പരം പ്രധാനം പുരുഷം ദൈവം കർമവിചേഷ്ടിതം ॥ **36** ॥

രൂപഭേദാസ്പദം ദിവ്യം കാല ഇത്യഭിധീയതേ।
ഭൂതാനാം മഹദാദീനാം യതോ ഭിന്നദൃശാം ഭയം ॥ **37** ॥

യോഽന്തഃ പ്രവിശ്യ ഭൂതാനി ഭൂതൈരത്ത്യഖിലാശ്രയഃ।
സ വിഷ്ണ്വാഖ്യോഽധിയജ്ഞോഽസൗ കാലഃ കലയതാം പ്രഭുഃ ॥ **38** ॥

ന ചാസ്യ കശ്ചിദ്ദയിതോ ന ദ്വേഷ്യോ ന ച ബാന്ധവഃ।
ആവിശത്യപ്രമത്തോഽസൗ പ്രമത്തം ജനമന്തകൃത് ॥ **39** ॥

യദ്ഭയാദ്വാതി വാതോഽയം സൂര്യസ്തപതി യദ്ഭയാത്।
യദ്ഭയാദ്വർഷതേ ദേവോ ഭഗണോ ഭാതി യദ്ഭയാത് ॥ **40** ॥

യദ്വനസ്പതയോ ഭീതാ ലതാശ്ചൗഷധിഭിഃ സഹ।
സ്വേ സ്വേ കാലേഽഭിഗൃഹ്ണന്തി പുഷ്പാണി ച ഫലാനി ച ॥ **41** ॥

സ്രവന്തി സരിതോ ഭീതാ നോത്സർപത്യുദധിർയതഃ।
അഗ്നിരിന്ധേ സഗിരിഭിർഭൂർന മജ്ജതി യദ്ഭയാത് ॥ **42** ॥

നഭോ ദദാതി ശ്വസതാം പദം യന്നിയമാദദഃ।
ലോകം സ്വദേഹം തനുതേ മഹാൻ സപ്തഭിരാവൃതം ॥ **43** ॥

ഗുണാഭിമാനിനോ ദേവാഃ സർഗാദിഷ്വസ്യ യദ്ഭയാത്।
വർതന്തേഽനുയുഗം യേഷാം വശ ഏതച്ചരാചരം ॥ **44** ॥

സോഽനന്തോഽന്തകരഃ കാലോഽനാദിരാദികൃദവ്യയഃ।
ജനം ജനേന ജനയൻമാരയൻമൃത്യുനാന്തകം ॥ **45** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
തൃതീയസ്കന്ധേ കാപിലേയോപാഖ്യാനേ ഏകോനത്രിംശോഽധ്യായഃ ॥